

Nieuwjaarstoespraak BTC

23 januari 2017

Alexander De Croo
Vicepremier en minister van Ontwikkelingssamenwerking

Laat ik beginnen met u een gelukkig nieuwjaar te wensen, voor u en al de mensen die u lief zijn. We leven in turbulente tijden. Dan is het des te belangrijker om stevige ankerpunten te hebben in je leven. Mensen waarbij je tot rust kan komen, energie opdoen, je inspireren. Ik wens u allemaal zo'n ankerpunten, zo'n momenten toe. Want het is die inspiratie en die energie die de kwaliteit van ons werk, van ons engagement bepaalt.

Nous vivons en effet une période trouble. (Celui qui observe un peu le monde s'en rend compte) : le monde change à toute vitesse. La révolution numérique est « disruptive » ; elle rompt avec les anciens schémas. Les guerres et les conflits s'éternisent de plus en plus. Depuis vendredi, un populiste a pris ses quartiers à la Maison blanche (qui contrent des faits avec des faits alternatifs). Le Royaume-Uni fait le choix d'un Brexit dur. Les vieilles certitudes s'effacent et de nouvelles fractures apparaissent.

Voor wie een snapshot neemt, lijkt het alsof er alleen maar chaos is. Maar wie bereid is een stap achteruit zetten, de waan van de dag achter zich te laten en het bredere plaatje te bekijken, ziet ook een ander beeld.

Onder de waterlijn gebeurt er heel wat positiefs. Jullie weten dat beter dan wie dan ook. De voorbije decennia daalde de honger in de wereld, de extreme armoede, de ongeletterdheid, de kinderarmoede. En de wereldgemeenschap besliste met de Sustainable Development Goals tegen 2030 te gaan voor Zero Hunger. Een brede bewegingen van regeringen, ontwikkelingsagentschappen, middenveldbewegingen en privébedrijven heeft zich intussen achter de SDG's geschaard met de vaste wil deze doelstellingen waar te maken. Eén Amerikaanse President zal ons niet van de wijs brengen.

Le monde est en pleine mutation. Et nous devons participer au changement. Unir nos forces est un des éléments centraux des Objectifs de Développement durable et de l'Agenda 2030 pour le Développement durable. Une approche intégrée où tous les acteurs se renforcent mutuellement. Par conséquent, nous aussi voulons miser sur les synergies et la complémentarité, avec l'ensemble des partenaires de la Coopération belge au Développement : les pouvoirs publics, les agences CTB et BIO, les organisations de la société civile, les acteurs institutionnels et le secteur privé. Nous le faisons avec une vision plus large, car le développement n'est pas unidimensionnel. À côté de la lutte contre la pauvreté, la politique belge de développement s'attache aussi aux droits de l'Homme, à la paix et à la stabilité, à la sécurité, à la migration, au climat et à l'encouragement du secteur privé.

De voorbije twee en een half jaar werd het Belgische ontwikkelingsbeleid dan ook grondig hervormd. We brachten het in lijn met de nieuwe uitdagingen en de allerlaatste inzichten. Middelen worden daarbij zo efficiënt mogelijk besteed, met de beste prijs/kwaliteit verhouding. Om een doelstelling te behalen kiezen we steeds het meest geschikte

instrument en de meest geschikte actor. Wat zijn de resultaten van deze hervormingen? Laat mij kort even met u terugblikken.

Eén eerste vraag: is er minder versnippering? Ongetwijfeld. Toen ik minister werd, werden vanuit de Belgische Officiële Ontwikkelingshulp (ODA) interventies gefinancierd in 101 landen en ontvingen maar liefst 206 organisaties dotaties, subsidies of bijdragen. Ik heb nog geen precieze cijfers voor 2016. Maar we hebben minder partnerlanden, zowel voor de gouvernementele samenwerking, als voor de niet-gouvernementele samenwerking en BIO. We hebben minder partnerorganisaties van de multilaterale samenwerking. Minder organisaties van de civiele maatschappij ontvangen subsidies. En er zijn ook een tiental basisallocaties minder op onze begroting. En minder betekent hier meer: méér focus, méér toegevoegde waarde, méér impact.

Nous mettons très clairement l'accent sur les pays les moins avancés et les plus fragiles. Nous restons fidèle à notre engagement de consacrer, d'ici la fin de cette législature, plus de la moitié de l'APD belge aux pays les moins avancés. Et ce choix ne passe pas inaperçu d'ailleurs. J'ai eu l'occasion de m'entretenir, la semaine dernière, avec António Guterres, le nouveau secrétaire général des Nations unies et il salue le fait que nous persistions à réclamer, sur la scène internationale, plus d'attention en faveur des pays les moins avancés.

Een volgende vraag: nam ook efficiëntie en effectiviteit toe? Ook op die vraag durf ik positief te antwoorden. Alle organisaties die dotaties, subsidies of bijdragen ontvangen, moeten *fit for purpose* zijn. Dat betekent dat ze over voldoende beheerscapaciteit en expertise moeten beschikken om hun interventies goed uit te voeren en relevante resultaten te boeken.

Voor BTC en BIO gaan we dit na bij de voorbereiding van een nieuw beheerscontract. Wat BTC betreft dus dit voorjaar.

Bij de multilaterale partnerorganisaties toetsen we dat op het ogenblik dat de vrijwillige bijdragen wordt vastgelegd. Ook dit voorjaar, dus.

Et pour les organisations de la société civile et les acteurs institutionnels, cet examen a eu lieu au printemps dernier. Une vingtaine d'organisations ne remplissaient par les conditions minimales en termes de capacité de gestion. Ces organisations ne peuvent donc plus prétendre au financement de leurs programmes, à moins de conclure un partenariat avec des organisations qui, elles, sont certifiées.

Maar laten we het ook even anders bekijken. Meer dan 80% van de actoren van de niet-gouvernementele samenwerking voldeden wél. Acht op tien dat is Magna Cum Laude, Grote Onderscheiding. Een uitstekend resultaat. Het toont aan dat de organisaties van de civiele maatschappij en de institutionele actoren in het Belgische ontwikkelingslandschap solide partners zijn.

We gaan dat partnerschap nog verder verstevigen. In september 2016 nam de nieuwe Bijzondere Evaluator van de Belgische ontwikkelingssamenwerking haar functie op. Zij zal een sleutelpersoon zijn in de bewaking van de kwaliteit van de evaluatiesystemen die door de verschillende actoren worden ontwikkeld. Die evaluaties zullen niet enkel beoordelen, ze zullen ook helpen in het lessen trekken over wat wel en niet werkt. Op die manier vermijden we een herhaling van verkeerde keuzes.

Autre question : sommes-nous devenus plus transparents? Et comment. Il est apparu en avril 2016 que la Belgique enregistrait un excellent score dans l'Indice de transparence de l'aide, l'indice qui mesure la transparence des flux d'aide financière. Récemment encore, notre pays affichait un très faible score en matière de transparence des politiques de développement international. Depuis 2016, nous avons rejoint le groupe intermédiaire et nous faisons mieux que des organisations comme la Fondation Bill et Melinda Gates ou que des pays comme la Suisse, la France et la Norvège. Je voudrais accroître encore ces efforts dans les années à venir et gagner le peloton mondial. Cela veut dire que désormais nous rapporterons tous, sans exception, selon les normes de l'IATI, l'Initiative internationale pour la Transparence de l'Aide.

Is ook de beleidscoherentie toegenomen? Ik dacht het wel. De minister van Financiën en de minister van Ontwikkelingssamenwerking delen voortaan de voorgedij over de Wereldbankgroep. Het is een oude eis van heel wat mensen en organisaties die hier vandaag aanwezig zijn. Deze nieuwe samenwerking op voet van gelijkheid maakt het mogelijk om ten volle te profiteren van de aanvullende competenties, de financiële expertise van Financiën inbrengt en de expertise inzake internationale ontwikkeling van Ontwikkelingssamenwerking.

En ten slotte een laatste element van mijn terugblik. De humanitaire hulp. In september 2015 bevestigde de *peer review* van de OESO dat België een toonaangevende en innovatieve humanitaire donor is. De afgelopen twee jaren heb ik sterk ingezet op de gevolgen van de humanitaire crisis veroorzaakt door de burgeroorlog in Syrië maar ook op humanitaire tragedies in de Sahel en rond de Grote Meren.

L'an dernier, un montant record de 177 millions d'euros a été consacré à l'aide humanitaire.

La Belgique est aussi l'un des quinze membres des Nations unies à avoir posé les jalons du « Grand Bargain » conclu lors du Sommet humanitaire mondial qui s'est tenu l'an dernier à Istanbul. Ce pacte entend améliorer l'efficacité du système humanitaire, avec notamment moins de contributions affectées, plus d'interventions en cash et plus de soutien aux acteurs locaux. J'ai donc décidé que d'ici la fin de la législature, 60% de l'aide humanitaire ne sera pas affectée, 30% sera versée en espèces et 25% bénéficiera aux acteurs humanitaires locaux.

Voilà donc pour ma rétrospective. Mais la nouvelle année se prête aussi aux projections. Je vous propose donc de nous projeter dans les deux années à venir. Voici quelles seront mes priorités politiques.

De twee centrale assen van mijn beleid kent u, de rechtenbenadering en de duurzame en inclusieve economische groei. Binnen dit kader wil ik het Belgische ontwikkelingsbeleid op vier prioriteiten concentreren:

1. Eerste prioriteit: vrede en veiligheid. Drie en een half miljard mensen, de helft van de wereldbevolking, in drieënvijftig landen zijn getroffen door politiek geïnspireerd geweld. In 2030 zal zestig procent van de wereldwijde armoede zich manifesteren in fragiele contexten. Conflicten destabiliseren volledige regio's. Conflicten zijn ontwikkeling *in reverse*. Ze slaan moeizaam bevochten vooruitgang achteruit.

Duurzame ontwikkeling zonder vrede en veiligheid is een illusie. Maar evengoed is vrede en veiligheid zonder duurzame ontwikkeling een utopie. De focus op fragiele situaties is meer dan ooit een bewuste keuze van de regering.

Dit heeft uiteraard operationele gevolgen. Meer flexibiliteit in onze samenwerkingsprogramma's moet ons toelaten om kort op de bal te spelen bij een wijzigende context, om in te spelen op opportuniteiten en - daar waar nodig - interventies en programma's te heroriënteren. De hervorming van BTC moet hiertoe bijdragen.

2. Deuxième priorité : les droits des femmes et des enfants. Les femmes et les enfants sont des groupes vulnérables, pour qui il est souvent difficile de faire valoir leurs droits. Promouvoir les droits des femmes et des enfants est la meilleure façon de faire du développement durable. Dans le cadre de la coopération avec le Niger par exemple, la Belgique soutient un projet du Fonds des Nations unies pour la population, qui lutte contre les mariages d'enfants et les grossesses précoces. Le nouveau programme de coopération avec le Maroc contient un programme de lutte contre la violence faite aux femmes et aux enfants. C'est une priorité que nous définirons dans davantage de pays et de programmes.
3. Derde prioriteit is (duurzaam) ondernemerschap. De Agenda 2030 voor Duurzame Ontwikkeling geeft een belangrijke rol aan de privésector. Ik juich dat toe. En meer dan dat: ik wil dat ook teruggezien in het Belgisch ontwikkelingsbeleid op twee dimensies.

Ten eerste moeten we de lokale privésector in onze partnerlanden versterken. We beschikken met BIO over een krachtig instrument om dat te doen. De wetwijziging van juli 2016 en het nieuwe beheerscontract dat deze maand van kracht wordt, maakt het mogelijk om BIO open te stellen voor privaat kapitaal en private middelen aan te trekken voor de ontwikkeling van de lokale privésector.

Deuxièmement, je voudrais aussi impliquer le secteur privé belge. C'est la raison pour laquelle j'ai lancé, voici plusieurs mois, la Charte belge SDG. Il s'agit d'une coopération structurelle entre les pouvoirs publics, le secteur privé et la société civile. J'ai été étonné de constater que d'emblée, cette charte a suscité un vif intérêt, réunissant plus de quatre-vingt signataires. Et chaque mois, de nouvelles entreprises s'y ajoutent. La Charte belge SDG est un jalon important dans la concrétisation de nos engagements communs.

4. Een vierde prioriteit is het klimaat. Via het ontwikkelingsbeleid levert de federale regering een belangrijke bijdrage tot de internationale klimaatfinanciering. Op de Klimaattop van Parijs, eind 2015, verbond België er zich toe om jaarlijks 50 miljoen euro bij te dragen aan internationale klimaatfinanciering. De helft daarvan komt de volgende jaren uit het budget ontwikkelingssamenwerking. Ik weet dat sommigen daar vragen bij hebben. Maar wie in Senegal de afkalving van de kusten heeft gezien, de oprukkende woestijn in Mali en Niger, die beseft dat de strijd tegen klimaatopwarming en de strijd tegen extreme armoede twee zijden van hetzelfde muntstuk zijn. Mijn oproep is dan ook om steriele discussies over additionele middelen achter ons te laten en van de strijd tegen de klimaatopwarming een van de speerpunten van ons ontwikkelingsbeleid te maken.

Ces quatre priorités politiques constituent le fil d'Ariane de toutes les décisions que je prendrai dans les deux années et demi à venir. Nous les traduirons dans les programmes de coopération que nous allons conclure cette année avec le Burkina Faso, la Guinée, le Sénégal, la Tanzanie et la Palestine. Nous les intégrerons au moment de définir les contributions volontaires aux organisations partenaires multilatérales. Et ce sera le critère par excellence pour la coopération déléguée avec cette organisation partenaire. De même, lors de l'évaluation des propositions de programmes des organisations de la société civile et des acteurs institutionnels, ces priorités seront des ancrages stratégiques importants. Cette évaluation est actuellement en cours et je me prononcerai au plus tard le 15 février.

Qua instrumenten om deze prioriteiten in de praktijk te brengen, beschikken we over een brede waaier van instrumenten. Voor drie instrumenten is er in het Belgische ontwikkelingsbeleid een bijzondere plaats.

1. Ten eerste voor innovatieve financieringsinstrumenten, zoals de allereerste *Humanitarian Impact Bond* die België samen met het Internationale Rode Kruis heeft ontwikkeld. Tijdens de Humanitaire Wereldtop in Istanbul werd dit innovatieve financieringsinstrument officieel gelanceerd. Er wordt nu volop werk gemaakt van de concretisering ervan. Vorige week op het World Economic Forum heb ik hierover opnieuw samengezeten met ICRC-voorzitter Peter Maurer. We hebben ook mogelijke financiers gesproken.
2. Deuxième instrument : la numérisation comme levier de développement. L'attention accordée à la numérisation est un élément nouveau qui s'est invité dans notre politique de développement. En peu de temps, la Belgique est toutefois parvenue à inscrire ce sujet en haut de l'agenda politique européen et mondial.

La note stratégique *Digital for Development* définit trois priorités stratégiques : une meilleure utilisation de données, l'importance de l'inclusion numérique et la numérisation comme levier économique. L'an dernier, en coopération avec le Musée royal d'Afrique centrale, nous avons pour la première fois décerné un prix *Digital for Development* mettant à l'honneur des projets créatifs en lien avec le numérique.

Dit jaar gaan in de Democratische Republiek Congo, in Tanzania en in Gaza projecten van start rond digitalisering en mensenrechten, telkens in samenwerking met NGO's of multilaterale organisaties. In Tanzania, bijvoorbeeld, wordt mobiele technologie ingezet om de communicatie te versterken tussen burgers en overheid over lokaal bestuur en mensenrechten. In Gaza worden vrouwen en jongeren via digitale technologie en videospel beter betrokken in de reconstructie van stedelijke publieke ruimtes.

3. Ten derde is er *domestic resource mobilisation*. Het mobiliseren van eigen middelen. De budgetten die de internationale donorgemeenschap ter beschikking stelt van partnerlanden, vallen in het niet in vergelijking met de opbrengsten van een correcte inning van belastingen in die partnerlanden.

Une perception correcte de l'impôt est une condition de leur développement. Le gouvernement entend donc renoncer aux exonérations fiscales pour les interventions dans le domaine du développement. Le but est que tous les acteurs qui bénéficient de dotations,

subventions ou contributions sur le budget du développement, paient à terme des impôts dans les pays partenaires où ils sont actifs.

Cette approche a, pour la première fois, été intégrée en 2016 dans la convention générale de coopération avec la Guinée. J'ai plaidé en faveur de cette stratégie lors du Conseil des ministres européens en décembre dernier et j'ai reçu des réactions positives. C'est un aspect qui nous occupera dans les mois à venir.

Laten we niet rond de hete brij draaien. We moeten dit nieuwe ontwikkelingsbeleid vorm geven binnen een heel strak budgettair kader. Net zoals dat geldt voor andere overheidsdepartementen. Maar ook dan blijft de begroting waar we over beschikken, 1,2 miljard euro elk jaar, héél véél geld. Middelen die we moeten inzetten op een manier die de grootste impact heeft. In de minst ontwikkelde landen. In fragiele staten. In interventies die vrede en veiligheid faciliteren, vrouwen- en kinderrechten bevorderen, het lokale ondernemerschap ondersteunen, de klimaatverandering bestrijden. Om een verschil te maken in het leven van zoveel mogelijk mensen, vandaag én morgen.

Overigens, de druk op het budget neemt ook een andere druk weg: de bestedingsdruk. Het is een kans om veel meer in te zetten op kwaliteit en duurzaamheid. We moeten daarbij kritisch zijn voor onszelf. Bereid zijn om de zaken anders en beter te doen. Om er zo in te slagen om met de middelen die we ter beschikking krijgen meer resultaten te behalen.

Maar laten we elkaar ook geen Liesbeth noemen. De afgelopen twintig jaar is de extreme armoede in de wereld met de helft gedaald, van 1,6 miljard mensen naar minder dan 800 miljoen mensen.

Ik zou die pluim graag op onze collectieve hoed steken, maar dat zou niet eerlijk zijn. Les endroits où la pauvreté a le plus reculé sont ceux où les bailleurs internationaux sont à peine présents : en Chine, en Inde, au Brésil, en Indonésie. Ce n'est pas à nous que revient ce mérite. C'est l'oeuvre de ces pays. C'est le mérite du libre-échange, des investissements, des pouvoirs publics qui ont montré une volonté politique de changement, et des citoyens qui ont pris leur destin en mains.

Est-ce que pour autant nous n'avons rien fait de positif ? Pas du tout. Grâce à nos efforts, nous avons amélioré le sort de dizaines de millions de personnes. Le coût d'opportunité, le coût si nous n'avons rien fait, aurait été considérable. Dans de nombreux pays, les progrès enregistrés entre 2000 et 2015 dans le cadre des Objectifs du Millénaire pour le développement, ont été spectaculaires. Le nombre de filles sur les bancs d'école n'a jamais été aussi élevé. La mortalité des mères en couche et des nourrissons n'a jamais été aussi basse. Le nombre de foyers ayant accès à l'eau potable n'a jamais été aussi important. Nous y avons largement contribué.

Nu moet de internationale donorgemeenschap zich toeleggen op de minst ontwikkelde landen die deze sprong nog niet hebben gemaakt. Maar we moeten daarbij wel lessen trekken uit de verkeerde keuzes die we in het verleden soms hebben gemaakt. We moeten duurzame resultaten boeken, impact hebben. Wanneer ik zie dat in bepaalde zogenaamde *donor darlings* zoals Rwanda, Mozambique of Tanzania de armoede nauwelijks daalt, ondanks de honderden miljoenen, vaak zelfs miljarden die deze landen de afgelopen decennia hebben ontvangen, dan moeten we ons daar vragen durven bij stellen. En dan moeten we die vragen vooral ook stellen aan die landen zelf. Waar is de politieke wil en het goede bestuur om met al die beschikbare middelen de levensomstandigheden van de bevolking écht duurzaam te verbeteren?

Tot slot. En belangrijk, want we bevinden ons hier op de hoofdzetel van BTC. Ik heb nieuws voor u.

La réforme de la politique belge en matière de développement est pour ainsi dire finalisée, à une chose près : la transformation de la CTB en une agence de coordination et d'exécution de toute la politique belge de développement. Mais les choses vont bon train.

En avril 2016, le gouvernement a approuvé les principes et les grandes lignes de cette réforme, sur proposition du conseil d'administration de la CTB.

En novembre et décembre, un projet de loi a déjà été débattu à deux reprises par le Conseil des ministres. La semaine dernière, une concertation avec les syndicats a eu lieu en Comité de Secteur. Puis, l'avis du conseil d'État a été demandé. Le projet de loi va ensuite repasser en Conseil des ministres et j'espère que le gouvernement validera la réforme aux alentours de Pâques et que le Parlement se prononcera en la matière avant la trêve estivale.

Ondertussen zijn de voorbereidingen voor een nieuw beheerscontract begonnen. We brengen dus alles in stelling zodat het vernieuwde BTC op 1 januari van volgend jaar van start kan gaan. Dat wordt dus een memorabele gebeurtenis, die nieuwjaarsreceptie van volgend jaar.

Maar, ik moet u ook bekennen, dat één prangende kwestie tot nu toe overeind bleef. Het kind moet ook een naam hebben. Een wervende naam, een naam die uitdaagt, een naam die aanspreekt, een naam die de lading dekt. De werknaam tot op heden was BDA, het *Belgian Development Agency*. Maar niemand was er echt tevreden over. Niet wervend, te banaal, weinig sexy.

Op vraag van de Raad van Bestuur is het management van BTC daarop zelf op zoek gegaan naar een naam die uitdrukt waar het voor staat. En wie zoekt die vindt. De primeur was gisteren voor de Raad van Bestuur. Maar belangrijker nog : de 50 mensen van het middle management van BTC, de mensen die elke dag in onze partnerlanden op het terrein actief zijn, hebben deze ochtend unaniem groen licht gegeven voor de nieuwe naam. Ik ben dan ook blij dat ik, namens hen, de nieuwe naam voor u mag bekendmaken.

Dames en Heren, het vernieuwde en hervormde Belgische ontwikkelingsagentschap dat op 1 januari 2018 van start gaat, zal dat doen onder de naam *Enabel*.

Het vernieuwde en hervormde Belgische ontwikkelingsagentschap dat op 1 januari 2018 van start gaat, zal dat doen onder de naam *Enabel*.

Enabel is de 'Belgische' variëteit van Engelse werkwoord "enable." Je spreekt het uit zoals het Engelse woord [i-'nā-bəl], maar je schrijft het met -bel- achteraan. Een duidelijke verwijzing naar België.

Met *Enabel* kiest het Belgische Ontwikkelingsagentschap voor één unieke naam die in alle talen dezelfde blijft. Dat is goed om een sterker merk op te bouwen, om herkenning te vergemakkelijken en de coherentie op alle niveaus te versterken.

Le nom de l'Agence belge de Développement fait aussi référence à tous les sens du mot anglais *enable*. Ces significations rejoignent totalement la philosophie de la nouvelle politique belge dans le domaine du développement international.

Enabel signifie permettre, faciliter, donner la possibilité, le pouvoir de faire quelque chose. C'est précisément l'ambition de la politique belge de développement : nous donnons à nos partenaires la possibilité de faire ce qui est nécessaire pour atteindre un développement durable de leur pays. Nous créons les conditions, nous donnons un coup de pouce, nous motivons, nous encourageons, nous promovons, nous rassemblons partenaires et organisations pour amener du changement.

Maar Enabel impliceert ook dat er grenzen zijn aan die inspanningen. Wij hoeven niet alles zelf te doen. Enabelen betekent ook dat je rekent op ieders verantwoordelijkheid, op politieke wil, op het nakomen van verbintenissen. Enabel is een naam die breekt met het verleden, die resoluut naar de toekomst kijkt, die gelooft in vooruitgang, ook in moeilijke en onvoorspelbare omstandigheden, in fragiele staten en in de minst ontwikkelde landen.

Mesdames et Messieurs, c'est ce que je vous souhaite aussi pour cette année. Continuer à croire en le progrès, même si nous vivons une période de turbulences, d'événement imprévisibles, de fractures nouvelles.

Laat ons antwoord zijn dat we blijven volharden in datgene wat onze missie is: mensen versterken, vooruitgang brengen en ontwikkeling mogelijk maken.

Ik dank u.